

UKK EU:N ASEVIENNISTÄ

12 October 2021

Published by

created with support of SaferGlobe

1. MITÄ OVAT EU:N MÄÄRITELMÄN MUKAAN 'ASEET'?

[Yhteinen puolustustarvikeluettelo](#) on kattava luettelo, jossa määritellään, mitä EU katsoo 'aseiksi'. Luettelo sisältää 22 luokkaa, jotka kattavat aseet ja ammukset, ajoneuvot, alukset ja ilma-alukset sekä muut sotilaskäyttöön suunnitellut tarvikkeet, mukaan lukien ohjelmistot ja teknologia.

Eurooppa-neuvosto päivittää luettelo säännöllisesti aseellisuudessa tapahtuvien muutosten huomioimiseksi. [Viimeisin päivitys](#) tehtiin helmikuussa 2020.

EU:lla on myös [luettelo kaksikäyttötuotteista](#) eli teknologiasta, jota voidaan käyttää sekä siviili- että sotilastarkoituksiin. Kaksikäyttötuotteita ovat esimerkiksi ydinaineet, anturit, laserit, tietokoneet ja tietokoneohjelmat.

Monet EU-maat valvovat myös siviilitarkoituksiin, kuten metsästyksen ja urheiluun, vietäviä aseita.

EU on kieltänyt myös sellaisten tavaroiden viennin ja tuonnin, joita käytetään kuolemanrangaistuksen täytäntöönpanoon tai kidutukseen tai muuhun julmaan, epäinhimilliseen tai halventavaan kohteluun tai rankaisemiseen. EU edellyttää sellaisten tavaroiden vienti- tai tuontilupia, joita voitaisiin käyttää kidutukseen tai muuhun pahoinpitelyyn ([asetus \(EY\) N:o 1236/2005](#)).

2. MIKÄ ON EU:N JÄSENVALTIOIDEN OSUUS MAAILMANLAAJUIS-ESTA ASEVIENNISTÄ?

Rauhantutkimuslaitos Stockholm International Peace Research Institute (SIPRI) on todennut, että vuosina 2000–2020 EU:n 27 nykyistä jäsenvaltiota [veivät noin neljänneksen \(24%\)](#) maailman koko aseviennistä. EU:n jäsenvaltiot myönsivät vuosina 2015–2019 vientilupia 138–196 miljardin euron edestä vuosittain, mutta vain murto-osa myönnetyistä luvista johti toteutettuun vientiin.

Maailman [25 suurimman aseviejän](#) joukossa oli vuosina 2016–2020 kahdeksan EU-maata: Ranska (3.), Saksa (4.), Espanja (7.), Italia (10.), Alankomaat (11.), Ruotsi (15.), Tšekki (23.) ja Portugali (25.).

Noin 70 prosenttia EU-maiden myöntämistä asevientiluvista koskee määränpäitä EU:n ulkopuolella. Noin 25 prosenttia asekaupasta käydään EU:n jäsenvaltioiden välillä, ja lisäksi noin viisi prosenttia viedään NATO-kumppaneille EU:n ulkopuolella, esimerkiksi Yhdysvaltoihin, Norjaan, Islantiin ja Kanadaan. Nämä luvut vaihtelevat selvästi vuodesta toiseen (katso taulukko 1).

Taulukko 1: EU:n jäsenvaltioita ja EU:n ulkopuolisia valtioita koskevien EU:n vientilupien arvo ja prosenttiosuus vuosina 2003–2019

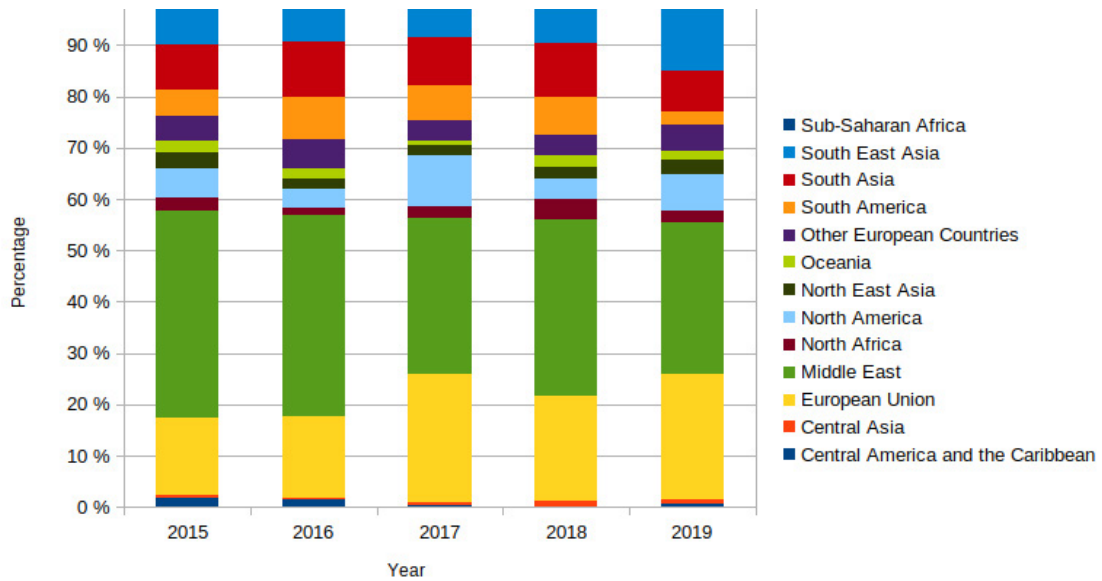
Year	Total Value Export licenses in billion	EU to EU Export Licences	EU to EU in %	EU to non-EU countries Export licences (billion €)	EU to non-EU in %
2003	28,4 €	9,2 €	32,3%	19,2 €	67,7%
2004	26,2 €	9,7 €	36,9%	16,6 €	63,1%
2005	26,2 €	9,6 €	36,6%	16,6 €	63,4%
2006	27,4 €	10,1 €	36,7%	17,4 €	63,3%
2007	27,1 €	10,7 €	39,4%	16,4 €	60,6%
2008	33,4 €	10,6 €	31,9%	22,8 €	68,1%
2009	40,1 €	13,4 €	33,3%	26,8 €	66,7%
2010	31,7 €	9,0 €	28,3%	22,7 €	71,7%
2011	37,5 €	14,5 €	38,6%	23,0 €	61,4%
2012	39,3 €	12,5 €	31,9%	26,8 €	68,1%
2013	36,5 €	10,7 €	29,4%	25,8 €	70,6%
2014	98,4 €	15,4 €	15,7%	83,0 €	84,3%
2015	195,7 €	29,5 €	15,0%	166,3 €	85,0%
2016	191,5 €	30,6 €	16,0%	160,9 €	84,0%
2017	156,2 €	38,8 €	24,8%	117,4 €	75,2%
2018	169,1 €	34,5 €	20,4%	134,5 €	79,6%
2019	137,8 €	33,4 €	24,2%	104,4 €	75,8%

Tämän taulukon on laatinut SaferGlobe vuonna 2021 käyttäen [ENAA:n vientitietokannasta](#) saatuja tietoja.

** Vuosina 2013 ja 2014 myönnettyjen vientilupien arvon merkittävä kasvu selittyy osittain Ranskan lupajärjestelmässä tehdyllä muutoksella. Vuodesta 2014 alkaen Ranska alkoi myöntää lupia varhaisemmassa vaiheessa neuvotteluprosessia, mikä johti lupien suurempiin arvoihin riittävän neuvotteluvaran takaamiseksi, mutta lupia ei välttämättä käytetty kokonaan.*

Viiden viimeisen raportointivuoden vienti esitetään kaaviossa 1 jaoteltuna eri maantieteellisten alueiden mukaan. Kaaviossa näkyy Euroopan aseviennin maailmanlaajuinen ulottuvuus.

Kaavio 1: EU:n vientilupien jakautuminen arvon mukaan eri alueille

Kaavion on laatinut SaferGlobe vuonna 2021 [ENAA:n vientitietokannan](#) pohjalta.

Huomioita:

- Brexit on vähentänyt EU:n asevientä, sillä Yhdistynyt kuningaskunta on merkittävä aseviejä (tavallisesti 6. sijalla maailmanlaajuisella aseviejien listalla, osuus noin 3 %).
- Aseviennille on tyypillistä merkittävä vuotuinen vaihtelu, joten analyysissa käytetään yleensä usean vuoden aikaväliä, mikä lieventää suurten yksittäisten vientitapahtumien vaikutusta suuntauksiin.
- Viennin koon lisäksi on olennaista ottaa huomioon viennin luonne. Toisin kuin suuremmat asejärjestelmät, joita viedään lähes yksinomaan valtioiden armeijoille käytettäväksi konflikteissa, pienempiä aseita on helpompi kuljettaa ja varastaa.
- Asevientitiedot perustuvat ennemminkin myönnettyihin lupiin kuin toteutettuun vientiin. Toteutettua vientiä koskevia tietoja ei yleensä kerätä tai ne eivät ole saatavilla, sillä ne kuuluvat liikesalaisuuksiin ja lisäksi vielä yhden byrokratiakerroksen, jota on mahdotonta todentaa.

3. MIKSI EU:N JÄSENVALTIOT TUOTTAVAT JA VIEVÄT ASEITA? MISTÄ LÖYDÄN YKSITYISKOHTAISTA TIETOA EU:N ASEVIENNISTÄ?

Euroopan aseiteollisuus luotiin Euroopan puolustustarpeisiin ja asetarvikkeisiin liittyvän omavaraisuuden takaamiseksi. Monet yritykset ovat joko osittain tai kokonaan valtion omistuksessa, ja niillä on tiiviit yhteydet armeijaan. Sotilastarvikkeiden vienti voi lisätä sotilastarvikkeiden toimitusvarmuutta EU:n jäsenvaltioissa.

Teollisuuden edustajat huomaavat usein, että mahdollisuudet Euroopan markkinoilla ovat rajalliset. Tästä syystä tavaroiden vienti katsotaan välttämättömäksi Euroopan puolustusteollisuuden ja sen maailmanlaajuisen kilpailukyvyyn säilyttämiseksi. Toinen väite on, että tuotteiden vienti (valtion omistamien aseyritysten toimesta) helpottaa kansallisiin puolustusbudjetteihin kohdistuvia kasvupaineita ja tekee asejärjestelmien ylläpitämisestä taloudellisempaa.

Aseiteollisuuden taloudellinen arvo on merkittävä. Aseet ovat kalliita, perustuvat usein huipputeknologiaan ja kasvattavat maan bruttokansantuotetta. Euroopan avaruus- ja puolustusalan yhdistyksen (Aerospace and Defence Industries Association of Europe) mukaan [Euroopan puolustusteollisuuden arvo oli vuonna 2019 yhteensä 116 miljardia euroa](#), ja se työllisti 440 000 ihmistä.

Aseiteollisuus on erittäin tuottoisaa toimintaa, joka on kasvanut vakaasti ja johdonmukaisesti markkinamuuttujista riippumatta. Myös aseiteollisuuden maailmanlaajuinen kilpailu on kuitenkin lisääntynyt.

Asevientä voi tukea muiden vientimahdollisuuksien syntymistä ja yleisesti ottaen parantaa ulkosuhteita kyseisen vastaanottavan maan kanssa.

Yksityiskohtaisempaa tietoa EU:n aseviennistä: Euroopan ulkosuhdehallinnon verkkosivustolla on valtava määrä tietoa, esimerkiksi [EU:n vuosikertomus aseviennistä](#).

Vuosikertomus sisältää kattavan luettelon kansallisten viranomaisten verkkosivuista, joilla kerrotaan kansallisista vientitoimista.

- Yksityiskohtaisempaa tietoa aseviennistä on saatavilla Euroopan ulkosuhdehallinnon [verkkotietokannassa](#) (vaihta taulukkoa sivun oikeassa yläkulmassa tai valitse Insights käyttämällä painiketta Analyse sivun yläosassa keskellä).
- Myös Campaign Against Arms Trade -kampanjan haussa [EU Export Data Browser](#) esitetään samat EU:ta koskevat tiedot.
- SIPRI on kerännyt [kansallisia asevientiraportteja](#), ja siltä saa yksityiskohtaisimmat tiedot kustakin maasta.

4. KUKA VALVOO KAIKKIA EU:STA LÄHTEVIÄ ASEITA? MITKÄ OVAT KESKEISET VÄLINEET, JOILLA SÄÄNNELLÄN ASEVIENTIÄ EU:N JÄSENVALTIOISTA?

Kukin EU:n jäsenvaltio vastaa oman asevientinsä valvonnasta. Käytännössä tulliviranomaiset yleensä valvovat sitä, että vietävät aseet vastaavat myönnettyyn vientilupaan merkittyjä aseita. Lupia voivat myöntää eri viranomaiset.

Kaikkea vientiä EU:sta sääntelevät kuitenkin (i) [Eurooppa-neuvoston yhteinen kanta](#), (ii) [EU:n itsensä, YK:n tai muiden organisaatioiden asettamat asevientikiellot ja](#) (iii) [asekauppasopimus](#), jonka kaikki EU:n jäsenvaltiot ovat ratifioineet. Asevientä säädellään myös kansallisella lainsäädännöllä kaikissa jäsenvaltioissa. Tämä lainsäädäntökehys on vakiintunut ja kaikkien EU:n jäsenvaltioiden hyväksymä.

Asevientä koskeva EU:n yhteinen kanta velvoittaa jäsenvaltiot arvioimaan sitä, miten vietäviä aseita mahdollisesti käytetään, kahdeksan yhteisen periaatteen pohjalta. Näihin kuuluu esimerkiksi viennin mahdollinen vaikutus ihmisoikeuksiin sekä rauhan ja vakauden ylläpitäminen. Kukin jäsenvaltio voi päättää itse, miten lupamenettely järjestetään ja miten EU:n yhteistä kantaa tulkitaan. Toisin sanoen EU-mailla on yhteiset säännöt ja päämäärät mutta 27 erilaista tulkintaa. Jäsenvaltioiden välinen tiedonvaihto ja konsultointi neuvoston tavomaisten aseiden viennin työryhmässä (COARM) tukevat asevalvonnan koordinoitua, mutta käytännössä erot ovat suuria.

5. MITEN MAAT VOIVAT VIELÄKIN MYydÄ ASEITA SODANLIETSOJILLE JA VAKAVIIN IHMISOIKEUSLOUKKAUKSIIN SYYLLISTYVILLE ILMAN SEURAUKSIA? MITKÄ OVAT NYKYISEN JÄRJESTELMÄN KESKEISET HAASTEET?

Jäsenvaltiot tekevät lopullisen päätöksen asevientilupien myöntämisestä tai kieltämisestä. EU:n tasolla ei tällä hetkellä ole seuraamusmekanismia tai muuta mekanisme, jolla voitaisiin puuttua asevientilupia koskeviin päätöksiin¹. Euroopan parlamentti on vaatinut aktiivisesti tiukempaa asevalvontaa, mutta näitä vaatimuksia ei ole otettu huomioon.

⁽²⁾ Jäsenvaltion lainsäädännöstä riippuen oikeudellista valvontaa saattaa olla olemassa, sillä EU:n yhteinen kanta on pakollista lainsäädäntöä. Yhdistyneessä kuningaskunnassa tutkitussa pilottiasiassa tuomioistuimien määräsi, että [Yhdistyneen kuningaskunnan asekaupat Saudi-Arabian kanssa](#) olivat laittomia.

Asevalvonnan järjestelmät voivat olla monimutkaisia ja vaikeaselkoisia. Tämän vuoksi on vaikeaa todeta, tarkoittaako päätös aseiden myynnin lopettamisesta, että vientilupien myöntäminen lopetettiin, sotilaskäyttöön tarkoitettujen asetarvikkeiden myynti lopetettiin, aseiden myynti lopetettiin kokonaan vai että mitään konkreettisia toimenpiteitä ei toteutettu². Yleisiä haasteita ovat muun muassa seuraavat:

- heikko koordinointi eri viranomaisten välillä
- vähäinen avoimuus tehtyjen päätösten osalta
- lupaviranomaisten erittäin vähäiset resurssit
- demokraattisen valvonnan ja vientivalvonnan puute.

Lisäksi vientilupia voidaan myöntää pitkiksi ajoiksi. Asevientilupien myöntämisen lopettaminen ei ole sama asia kuin aseviennin lopettaminen, koska myynti on edelleen mahdollista jo myönnettyjen lupien perusteella. Lupien jäädyttäminen tai peruminen on harvinaista, sillä nämä toimenpiteet vahingoittavat aseteollisuutta ja sen luotettavuutta kauppakumppanina.

Merkittävä huolenaihe on jäsenvaltioiden asevientit Lähi-itään. Useat Lähi-idän valtiot kuuluvat maailman suurimpiin aseiden tuojiin, ja ne tuovat aseita myös Euroopasta.

EU:n jäsenvaltiot ovat jatkaneet Saudi-Arabian ja Yhdistyneiden arabiemiirikuntien aseistamista, vaikka nämä maat osallistuivat aktiivisesti sotaan Jemenissä. Jemenissä saudien johtama liittouma [pommitti asutettuja alueita](#) tappaen siviilejä ja YK:n mukaan rikkoen mahdollisesti kansainvälistä humanitaarista oikeutta. Vuonna 2020 [Jemeniä käsittelevä merkittävien asiantuntijoiden ryhmä](#) katsoi, että konfliktin osapuolet eivät edelleenkään kunnioita kansainvälistä oikeutta eivätkä Jemenin kansan elämää, ihmisarvoa ja oikeuksia ja että kolmannet valtiot ovat auttaneet pahentamaan konfliktia jatkamalla asetoimituksia osapuolille.

Sen lisäksi, että EU:n jäsenvaltiot ovat aseistaneet sodan osapuolia suoraan, ne ovat vieneet aseita maihin, jotka ovat sitten vieneet aseet uudelleen konfliktialueille. Esimerkiksi Balkan Investigative Reporting Network -verkoston (BIRN) ja järjestäytyneen rikollisuuden ja korruption torjuntaa koskevan hankkeen (OCCRP) mukaan vuosina 2011–2016 [päättyi 1,2 miljardin euron edestä aseita sotaa käyville osapuolille Syyriassa, Jemenissä ja Libyassa](#), kun tietyt Itä- ja Keski-Euroopan maat – mukaan lukien Bulgaria, Kroatia, Tšekki, Slovakia ja Romania – veivät 1,2 miljardin euron edestä aseita Saudi-Arabialle, Turkille ja Yhdistyneille arabiemiraateille. Sieltä aseet hyvin todennäköisesti jatkoivat matkaansa Syyriaan, Jemeniin ja Libyaan.

² Vientimekanismien hankaluus näkyy usein virheellisessä raportoinnissa. Vuonna 2015 Der Spiegel -lehti raportoi, että [Saksa oli lopettanut aseviennin Saudi-Arabiaan. Todellisuudessa asekauppa kuitenkin jatkui](#), vaikka vientivalvonta näyttääkin tiukentuneen.

6. EU:N ASEVIENNIN VALVONTA VOI TOTEUTUA TIETTYÄ MAATA KOSKEVANA ASEVIENTIKIELTONA. MITEN USEIN EU ON KÄYTTÄNYT ASEVIENTIKIELTOJA? OVATKO NE PYSÄYTTÄNEET ASEVIENNIN KY-SEISIIN MAIHIN?

EU:lla on omat asevientikieltonsa, ja se voi osallistua YK:n asevientikieltoihin. Vuodesta 1986 tähän päivään saakka EU on asettanut 39 asevientikieltoa. Niistä on tällä hetkellä voimassa 20, mukaan lukien Kiinaa, Jemeniä, Pohjois-Koreaa, Syyriaa ja Venäjää koskevat kiellot. Maiden lisäksi kiello voidaan kohdistaa muihin kuin valtiollisiin toimijoihin, kuten al-Qaidaan.

Asevientikieltojen vaikutus voi vaihdella paljon. Jotkin kiellot ovat oikeudellisesti sitovia, toiset taas eivät. Jotkin asevientikiellot kattavat vain tietyt tuotteet (kuten sisäiseen sorto-toimintaan soveltuvat tuotteet), jotkin kattavat kaikki tuoteryhmät ja joissakin ei määritellä, mitä tuotteita ne kattavat. Joissakin tapauksissa myönnettyjen lupien määrä pienenee jyrkästi, kun asevientikielto asetetaan, kuten Venäjällä, Libyassa ja Valko-Venäjällä. Egypti kuitenkin muodostaa päinvastaisen esimerkin: asevientikielto ei ole oikeudellisesti sitova, ja vienti Egyptiin on kasvanut jyrkästi kiellon asettamisen jälkeen.

Lisätietoja saa EU:n pakotekartasta.

7. MITÄ HYÖTYÄ OLISI EU:N ROOLIN VAHVISTAMISESTA ASEVIENNIN VALVONNASSA?

Merkittävin hyöty olisi se, että EU:n jäsenvaltiot eivät pystyisi niin hyvin kiertämään omia asevientinormejaan. Lisäksi se vahvistaisi yhteistyötä ja yhdenmukaisuutta Euroopan unionissa.

Poliittisesti vahvempi asevientivalvonta lisäisi EU:n valmiuksia toimia tarvittaessa päättäväisesti. Samankaltainen sääntely tukisi Euroopan puolustusunionia. Se myös elvyttäisi EU:n yhteistä kantaa ja siihen kirjattuja yhteisiä eurooppalaisia arvoja.

Unionin puolustusmenojen kasvua ja eurooppalaisten kumppanuuksien kasvavaa määrää asevalvonnassa pitäisi täydentää paremmilla eurooppalaisilla asevalvontamekanismeilla. Tämä vähentäisi byrokratiaa ja mahdollisia konflikteja ja takaisi täysin yhteiset prosessit, jolloin jakaminen uudelleen kansallisiin prosesseihin ei olisi tarpeen. EU:n roolin vahvistaminen asevalvonnassa tasoittaisi teollisuuden toimintaedellytyksiä Euroopassa, mikä tarkoittaa, et-

teivät yhden maan löyhemmät lupamenettelyt muodostaisi sille kilpailuetua. Tiukempi asevalvonta vahvistaa todennäköisesti myös sotilas- ja puolustustarvikkeiden sisämarkkinoita.

EU:n osallistuminen asevientivalvontaan lisäisi läpinäkyvyyttä ja valvontaa ja vähentäisi korruptiota, koska jäsenvaltioissa mahdollisesti käytössä olevat vahvat taloudelliset kannustimet, jotka liittyvät löyhään asevalvontaan, tuskin toteutuisivat EU:ssa.

Tiukempi asevalvonta lisäisi myös politiikan yhdenmukaisuutta. Tällä hetkellä asekauppa mietähti nopeasti EU:n kriisinhallintaan, rauhan rakentamiseen ja kehitysyhteistyöhön liittyvien vakaamman maailman luomiseen tähtävien toimien hyvät tulokset.

Lisäksi myös sisäisestä politiikasta tulisi yhdenmukaisempaa. Tiukemmat asevalvontamekanismit vaikuttavat todennäköisesti ampuma-aseiden laittomaan kauppaan ja ampuma-aseiden kulkeutumiseen pois laillisilta markkinoilta. Toisaalta laittomien ampuma-aseiden vähentäminen on yksi EU:n painopisteistä vakavan ja järjestäytyneen rikollisuuden torjunnassa osana Euroopan monialaista rikosuhkien torjuntafoorumia (EMPACT) vuosina 2022–2025.

Vahvempi asevalvonta EU:n tasolla auttaisi myös kehittämään asevalvontamekanismeja, kuten tekoälyä ja lisävälineitä kybersodankäyntiin, jotta pysyttäisiin mukana nykyaikaisten asejärjestelmien teknisessä kehityksessä. Yhdessä jäsenvaltiot pystyvät käsittelemään näitä haasteita paremmin kuin yksinään, mikä saa aikaan kustannussäästöjä ja muita hyötyjä.

Merkittävä este EU:n asevalvonnan vahvistamiselle on kuitenkin se, että monet EU:n jäsenvaltiot tuottavat vientiin hyvin samankaltaisia ja kilpailevia sotilasmateriaaleja. EU:ssa tuotetaan esimerkiksi kolmentyyppisiä nykyaikaisia hävittäjälentokoneita (Eurofighter Typhoon, Dassault Rafale ja Saab JAS 39 Gripen), jotka kaikki kilpailevat EU:n ja kansainvälisillä markkinoilla. Sama pätee taistelupanssarivaunuihin (Challenger 2, Leclerc, Leopard 2 ja C1 Ariete) ja moniin muihin merkittäviin asejärjestelmiin. Tätä ongelmaa voitaisiin lieventää vahvistamalla yhteisiä puolustusalan hankintoja, kuten Euroopan puolustusvirasto aikoo tehdä. Molempien kysymysten käsitteleminen johtaisi todennäköisesti pienempiin kuluihin ja siten pienempään riippuvuuteen asetarvikkeiden viennistä.

8. MITEN MUUTTAVA EUROOPAN PUOLUSTUSYMPÄRISTÖ ON LISÄNNYT TARVETTA VAHVEMPAAN EU:N TASON TOIMINTAAN ASEVIENNISSÄ?

Puolustus- ja turvallisuusympäristö on muuttunut sekä EU:n sisällä että kansainvälisesti.

EU:n sisällä yhteistyö turvallisuus- ja puolustusalailla on lisääntynyt huomattavasti, ja eurooppalaisiin hankkeisiin on osoitettu merkittävää rahoitusta. Sisäinen turvallisuus on entistä enemmän sidoksissa ulkoisiin turvallisuuskysymyksiin.

Viime vuosien puolustus- ja turvallisuusaloitteet, kuten pysyvä rakenteellinen yhteistyö (PESCO) ja Euroopan puolustusrahasto, edistävät jäsenvaltioiden puolustus- ja turvallisuusyhteistyötä sekä aseiden kehittämisessä tehtävää yhteistyötä. Euroopan rauhanrahasto mahdollistaa nyt rahoituksen aseviennin tukemiseksi osana EU:n johtamia hankkeita. Myös EU:n sotilasalan tutkimukseen myönnetään merkittävää rahoitusta.

Nämä kehityskulut tuovat uuden eurooppalaisen ulottuvuuden ja rahoitusta asetutuotantoon, mikä luultavasti tekee välttämättömäksi asevientivalvonnan vastaavan vahvistamisen EU:n tasolla.

Laillisten aseiden kulkeutuminen laittomaan kauppaan saattaa myös ruokkia [EU:n turvallisuusunionistrategiassa](#) määritettyjä turvallisuusuhkia, kuten järjestäytyntä rikollisuutta ja terrorismia.

Politiikan johdonmukaisuudella EU:n sisällä on merkitystä EU:n uskottavuuden kannalta. Kansainvälisesti EU:lla on yhä suurempia kilpailijoita, kun on kyseessä uskottavuus kansainvälisenä toimijana. Asevalvonta on ratkaisevan tärkeää, jotta voidaan osoittaa EU:n seisovan arvojensa takana.

9. MITÄ MUUTOKSIA VIHREÄT / EUROOPAN VAPAA ALLIANSSI VAATIVAT ASEVIENTIVALVONNAN PARANTAMISEKSI?

Me haluamme aseviennille tiukan, läpinäkyvän ja yhdenmukaisen EU:n tason valvontamekanismin, johon kuuluvat seuraamukset, jos EU:n jäsenvaltiot rikkovat sitä.

Me haluamme asevientijärjestelyihin lisää läpinäkyvyyttä ja demokraattista vastuuvollisuutta, asevientipäätösten yhdenmukaisuutta EU:n jäsenvaltioiden välillä sekä EU:n yhteisen kannan kahdeksan perusteen vahvempaa täytäntöönpanoa.

Me ehdotamme EU:n asetusta. Ehdotamme EU:n yhteisen kannan kahdeksan perusteen käyttämistä asetuksen pohjana ja korruptiota koskevan lisäperusteen lisäämistä. Asetuksen etu (verrattuna yhteiseen kantaan) on se, että komissio olisi velvollinen valvomaan asetuk-

nessa kuvailtujen menettelyjen noudattamista ja lopulta viemään asian Euroopan unionin tuomioistuimeen, jos asetuksen periaatteita rikotaan.

Asetuksen tarkoituksena ei ole siirtää EU:n jäsenvaltioissa myönnettäviä kansallisia asevientilupia (noin 30 000 lupaa vuonna 2020) koskevaa päätöksentekoa EU:n tasolle. Sen sijaan asetuksella perustettaisiin EU:n tasolle riippumaton yhteinen riskinarviointielin, joka laati säännöllisesti päivitettävän luettelon kolmansista maista, joihin aseviennit saattavat olla ongelmallisia, sekä riskinarvioinnin näistä maista. Mikäli jokin jäsenvaltio päättäisi viedä tiettyjä aseita johonkin määränpäähän vastoin yhteisen riskinarviointielimen suositusta, sen olisi perusteltava päätöksensä. Tämä lisäisi jäsenvaltioiden vientipäätösten yhdenmukaisuutta ja takaisi, että aseviennin mahdollista riskiä arvioivat tahot eivät ole samat, jotka hyötyvät tästä viennistä – mikä on tilanne monissa jäsenvaltioissa tällä hetkellä. EU:n asetus lisäisi myös avoimuutta siten, että tieto jäsenvaltioiden aseviennistä olisi julkisesti saatavilla, mukaan luettuna tosiasiallinen vienti, määrä, tuotteen tyyppi ja nimi sekä yhteisen riskinarviointielimen suositus.

Myös vastuuvastuu vahvistuisi, kun EU:n yhteisestä kannasta tehtäisiin oikeudellisesti täytäntöönpanokelpoinen. EU:n asetus tarjoaisi EU:n tuomioistuimelle oikeudellisen toimintamahdollisuuden muun muassa tapauksissa, joissa jäsenvaltiot perustelevat asevientä kyseenalaisilla kansalliseen turvallisuuteen perustuvilla syillä. Lisäksi asetus tarjoaisi keinoja rangaista EU:n jäsenvaltioita, jotka toimivat vastoin yhteisen riskinarviointielimen suositusta, epäämällä niiltä mahdollisuuden saada Euroopan puolustusrahaston tukia tai muita puolustusosalalle kuuluvia EU:n varoja.

Me uskomme, että vaikuttavampi EU:n tason valvontamekanismi aseviennille tekisi EU:sta läpinäkyvämmän, eettisemmän ja vastuullisemman toimijan tässä maailmassa. Se auttaisi varmistamaan, että EU:ssa valmistetut aseet eivät päädy diktaattorien käsiin eikä niitä käytetä vakaviin ihmisoikeusloukkauksiin. Loppujen lopuksi se parantaisi globaalia turvallisuutta.

[Linkki ehdottamaamme asetukseen.](#)

10. WHY DO WE NEED TO CHANGE THE SYSTEM NOW?

EU:n yhteisessä kannassa esitetyt periaatteet ei tällä hetkellä sovelleta riittävän hyvin. Aseita myydään maihin, joiden ihmisoikeustilanne on heikko ja joissa on käynnissä konflikteja. Tämä epäjohtamukaisuus kyseenalaistaa EU:n sitoutumisen rauhaan, vakauteen, ihmisoikeuksiin ja eurooppalaisiin arvoihin sekä EU:n uskottavuuden ulkopoliittisena toimijana.

Parempi unionin asevalvonta voisi myös vähentää alemman tason byrokratiaa eurooppalaisten tuotteiden myynnissä, koska valvonta kohdennettaisiin selkeämmin ongelmalliseen myyntiin ja vientiin. Tämä vahvistaisi sisämarkkinoita ja Euroopan puolustusala.

Toisaalta eurooppalaisen asekaupan mahdolliset kielteiset vaikutukset itse Euroopan turvallisuuteen kasvavat, koska se esimerkiksi luo epävakautta Euroopan lähialueille. Laiton kauppa, järjestäytynyt rikollisuus ja terrorismi ovat kaikki huolenaiheita, joita hyvin toimiva asevalvontajärjestelmä voisi auttaa vähentämään. Näistä huolenaiheista on tulossa näkyvämpiä, kun Euroopan ulkopuolinen asekauppa epävakampiin maihin kasvaa.

Toimia tarvitaan nyt, jotta voidaan taata Euroopan kilpailukyky ja mukautuminen haastavampaan turvallisuustilanteeseen. Pohjimmiltaan tiukemmassa EU:n asevalvonnassa on kyse yhteisistä prosesseista ja käytännöistä, joilla tuetaan Euroopan turvallisuutta, EU:n sisämarkkinoita ja EU:n kykyä olla uskottava toimija johdonmukaisen toiminnan ansiosta.

11. MITEN ESTÄMME SEN, ETTÄ ASEVIENTIÄ KOSKEVA EU:N TASON PÄÄTÖKSENTEKO VESITTÄÄ ERÄIDEN EU:N JÄSENVALTIOIDEN TIUKAT SÄÄNNÖT?

Asevientivalvontaa koskevalla EU:n asetuksella veloitettaisiin EU:n jäsenvaltiot noudattamaan vähimmäisvaatimuksia ja sallittaisiin samalla tiukemmat kansalliset säännöt. Samaa mekanismia käytetään laajasti vastaavissa tilanteissa.

SAFERGLOBE

<https://saferglobe.fi/en/>